

A loita polos dereitos civís e políticos: Simone de Beauvoir

1. Determinismo naturalista e conceptualización da muller

Simone Ernestine Lucie Marie Bertrand de Beauvoir rexeita o determinismo naturalista que presenta a muller como un ser inferior. Para ela, a condición feminina non está predeterminada pola bioloxía, a psicoloxía ou o materialismo histórico. Afirmar que:

- **“Non se nace muller, chégase a selo”:** A feminidade é unha construción social desenvolvida ao longo da existencia.
- **A muller é un ser humano** coa mesma dignidade e dereitos que o home. A muller é unha maioría que recibe o trato dunha minoría discriminada mediante unha “ minusvaloración simbólica”, afirma categoricamente que nin a bioloxía, nin a psicoloxía, nin o materialismo histórico definen o destino da muller, determinándoa a ser inferior ao home e conducíndoa a ser relegada: a muller é un ser humano coa mesma dignidade e dereitos que o home

2. Contexto histórico da loita polos dereitos das mulleres

Francia, Inglaterra e Estados Unidos

- **Século XIX:**

- En 1867, **Stuart Mill** presenta a primeira alegación en favor do voto feminino no Parlamento británico.
- As **mulleres organízanse politicamente** en Inglaterra (baixo Mrs. Fawcett) e en Francia (lideradas por Marie Deraismes).
- En 1903, a familia Pankhurst crea a "Women's Social and Political Union" en Londres, pioneira na loita sufragista.

- **Século XX:**

- Nos Estados Unidos, cinco millóns de mulleres traballaban fóra do fogar a comezos do século, aínda que só nove estados lles concedían o dereito ao voto.
- En 1917, as **sufragistas** organizan manifestacións masivas, logrando avances significativos como a creación dun comité sobre o voto feminino.
- <https://www.youtube.com/watch?v=XVw1MUzjthI>

3. Simone de Beauvoir: Biografía e legado

<https://www.youtube.com/watch?v=m4hs5nUPoSk>

Nacemento e formación

Simone de Beauvoir foi unha filósofa, profesora, activista, ensaísta e escritora que naceu o 9 de xaneiro de **1908** en París, no seo dunha familia burguesa que seguía unha estrita moral cristiá. A súa educación inicial foi rigorosa e marcada por estes valores tradicionais, pero na súa adolescencia comezou a cuestionalos, adoptando unha visión máis crítica e existencialista da vida. Con 14 anos abraza o ateísmo sufrindo unha crise de desencanto : *“ Cambiou a faz do universo....de repente todo se calaba.Que silencio!!!”*

Destacou desde nova pola súa intelixencia e curiosidade intelectual. Estudou Filosofía na Sorbona, onde se graduou cun dos mellores expedientes académicos, converténdose nunha das poucas mulleres en acceder ao elitista ámbito da filosofía francesa da época.Na universidade coñece a **J. P. Sartre** establecendo un vínculo que ela chamou “ amor necesario” fronte aos amores continxentes.

Foi unha activista destacada nos movementos sociais do seu tempo, incluído o “*Maio do 68*” en París. Fundou a Liga dos Dereitos das Mulleres xunto a outras feministas, impulsando a defensa dos dereitos civís e políticos das mulleres.

Influenciada polo **existencialismo** (que sostén que **a existencia precede á esencia** e plantexa a especificidade do humano que se constrúe a partir o dualismo natureza/cultura e seguindo a Heidegger, o home para constir o seu Ser sempre está “máis alá” : nos seus obxectivos, pensamentos e valore

e a **fenomenoloxía** (no proxecto humano de “**chegar a ser**” e imprescindible o recoñecemento dos outros. Nesta loita polo recoñecemento prodúcese unha **loita dialéctica entre o amo e o esclavo (tomada de Hegel)**. , analiza a opresión das mulleres a

través de categorías como a **inmanencia** (estar limitada ao ámbito doméstico) e a transcendencia (superar estas limitacións mediante a autonomía e a loita colectiva).

Propón que **a emancipación das mulleres pasa pola independencia económica, a formación intelectual e o recoñecemento mutuo entre xéneros.**

Simone de Beauvoir faleceu o 14 de abril de 1986 en París, deixando un legado que continúa vivo nas reflexións e loitas feministas contemporáneas.

Pois ben “o femenino” non é para Beauvoir unha esencia, senón unha construción desenvolvida ao longo da existencia. Neste devir, a situación impídelle ás mulleres desenvolver a súa transcendencia (os seus propio pensamentos, valores, obxectivos...) caendo así na “inmanencia” exercida dende fóra. **Esta inmanencia é un mal moral** que pode ter unha dobre causa:

-A inmanencia pode ser consentida, logo é unha expresión de “**mala fe**” ou **autoengaño**

-A inmanencia pode ser infligida, dando lugar á **opresión e frustración**

No seu ensaio, a autora francesa, explica que a situación das mulleres na inmanencia implica non poder ter proxectos propios de vida, non ter un futuro aberto.. é polo tanto unha situación de inhumanidade, de opresión

Hacia o final da obra Beauvoir expón que **para chegar a estar emancipada** son moi importantes a **independencia** económica, a **formación** e a **Loita colectiva**.

Propugna que se dean responsabilidades ás mulleres, que teñan autonomía económica, para que poidan desenvolver as súas capacidades en igualdade de oportunidades. No terreo do amor e das relacións entre mulleres e homes propón considerarse ambos, un a outro, como semellantes e tratarse con mutuo respecto:

*«Nos dous sexos desenvólvese o mesmo drama da carne e o espírito, da finitud e a transcendencia; a ambos lles roe o tempo, axéxaos a morte; ambos teñen a mesma necesidade esencial un do outro; e poden extraer da súa liberdade a mesma gloria; se soubesen saboreala, non sentirían a tentación de disputarse falaces privilexios; e entón podería nacer a **fraternidade** entre eles».*

Ao afirmar que **a muller non é esencia** (**«non se nace muller, chégase a selo»**) nin destino, nega a posibilidade de definir a diferenza; reduce o seu ser a pura facticidad, onde a forma de ser «activa», atribuída alegremente ao home, eríxese en única forma de existir, sen deixar opción a desenvolver o dereito á diferenza da muller. Este aspecto foi criticado dende sectores intelectuais da época.

Deféndese, con todo, desta crítica, a afirmando que as diferenzas non poden lesionar a igualdade, pero admite só diferenzas biolóxicas.

*«Non vexo que a liberdade crease nunca uniformidade. En primeiro lugar, sempre haberá entre o home e a muller certas diferenzas; ao ter unha figura singular, o seu erotismo, e por tanto o seu mundo sexual, non poderían deixar de procrear na muller unha sensibilidade singulares: as súas relacións co seu propio corpo, co corpo masculino, co fillo, non serán xamais idénticas ás que o home sostén co seu propio corpo, co corpo feminino e co fillo; os que tanto falan de **‘igualdade na diferenza’** darían mostras de mala vontade se non me concedesen que poden existir ‘diferenzas na igualdade’» .*

Simone de Beauvoir realizou un esforzo de investigación histórica, literaria, psicoanalítica e antropolóxica sen precedentes ao redor da situación da muller, e impulsou a bandeira do trato de igualdade para mulleres e homes. Tivo o mérito de apuntar desde o existencialismo sartriano unhas reivindicacións dos dereitos humanos das mulleres que ata entón non se expuxeron de forma sistemática.

4. OBRA:

1. *A convidada* (1943)

Esta obra marcou a súa entrada na literatura e anticipou moitas das ideas existencialistas que desenvolvería en ensaios posteriores, incluíndo *O Segundo Sexo*.

2. Obra destacada: *O Segundo Sexo* (1949)

En 1949, Simone de Beauvoir publica *O Segundo Sexo*, unha obra fundamental do feminismo contemporáneo que analiza a condición da muller desde unha perspectiva existencialista. Este libro está dividido en dous volumes: *Os feitos e os mitos* e *A experiencia vivida*. Neles, examina a historia, os mitos, a bioloxía, a psicoloxía e a situación social das mulleres para demostrar como foron sistematicamente relegadas a unha posición de subordinación.

Conceptos clave de *O Segundo Sexo*:

- “**Non se nace muller, chégase a selo**”: Esta afirmación reflicte a idea de que a feminidade non é unha esencia natural senón unha construción social imposta.

O libro critica a inmanencia á que son relegadas as mulleres, limitadas ao ámbito doméstico, e destaca a importancia de alcanzar a transcendencia mediante a independencia económica, a educación e a liberdade persoal.

O Segundo Sexo é considerado o ensaio feminista máis importante do século XX. Beauvoir abriu un debate profundo sobre a desigualdade estrutural, influíndo en múltiples disciplinas como a filosofía, a socioloxía, a antropoloxía e a psicoanálise.

A obra foi inicialmente considerada indecente e mesmo pornográfica por certos sectores relixiosos e conservadores, que a acusaron de cuestionar as bases da sociedade patriarcal.

A pesar das críticas, converteuse nunha obra de referencia que revolucionou o pensamento feminista, sendo traducida a múltiples linguas e inspirando movementos feministas a nivel global.

3. *Os mandaríns* (1954)

Descrición: Novela que gañou o prestixioso Premio Goncourt. Ambientada no período posterior á Segunda Guerra Mundial, explora as tensións políticas, éticas e persoais dos intelectuais franceses mostrando como os ideais do existencialismo se traducen na práctica. Esta obra fixo que Simone de Beauvoir se convertise nun referente e modelo das mulleres intelectuais entre 1950-1980, foi paradigma de muller liberada, implicada no entorno social e político e activista.

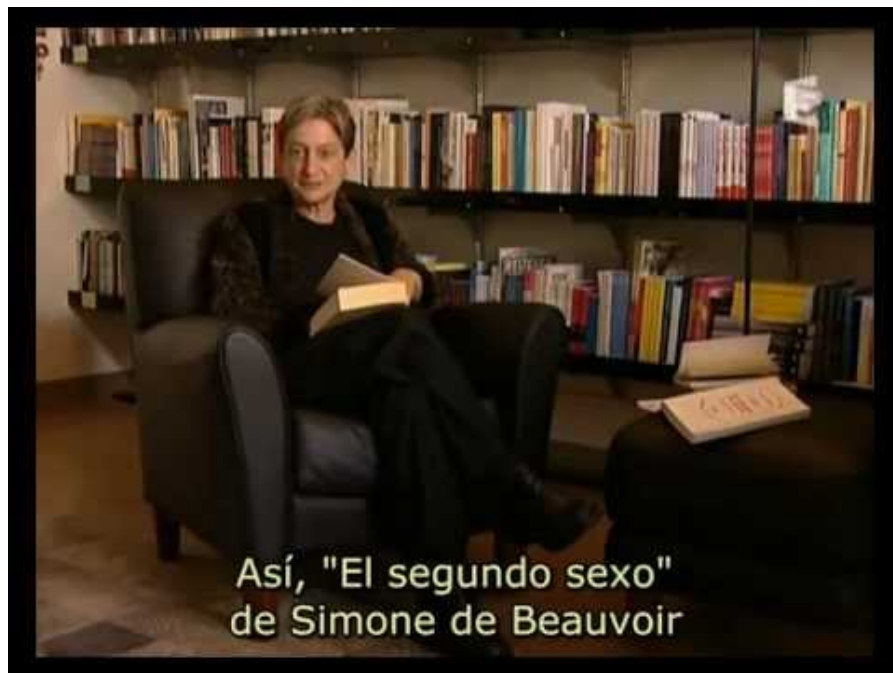
4. *Memorias dunha moza formal* (1958)

Primeiro volume da súa serie autobiográfica, onde Simone de Beauvoir relata a súa infancia, adolescencia e mocidade. Reflexiona sobre a súa educación burguesa, a ruptura cos valores tradicionais e o descubrimento do feminismo e o existencialismo.

5. *A vellez* (1970)

Examina como as sociedades occidentais tratan ás persoas maiores e denuncia a exclusión e marxinalización ás que son sometidas aplicando o seu enfoque crítico a outra forma de opresión: a discriminación por idade.

Por que Simone de Beauvoir é Feminista:

Hoxe deféndense posturas contidas en *O segundo sexo* desde opcións intelectuais similares ao existencialismo de De Beauvoir. Con todo, pasouse de falar de feminismo como antidiscriminación a falar de «perspectiva de igualdade de xénero»; pasouse a nivel conceptual, polo menos de consideralo un problema propio das mulleres, a resolver por elas, a velo como un problema de todos: un problema dos gobernos, un problema de desenvolvemento e política social. Porque a defensa dos dereitos humanos das mulleres non é un movemento que afecte só aos seus militantes. Tanto os seus efectos como as súas causas inciden na sociedade moderna enteira, porque forman parte das **políticas democráticas** de xestión na súa fase máis avanzada que loita pola **xustiza social**.

Por iso o movemento segue moi activo e conta con representantes en todo o mundo que loitan por unha sociedade libre de discriminacións. Así mesmo, **é un movemento plural que defende as teses feministas dende enfoques diversos** de tal xeito que podemos distinguir distintos tipos de feminismo:

Historia do feminismo

Ondas históricas do feminismo:

Ondas	Período Histórico	Obxectivos e Temas Principais	Características Clave	Feministas Representativas
Primeira Onda	Séculos XIX-XX (ata principios do XX)	Loita polo dereito ao voto, igualdade legal e acceso á educación para as mulleres.	Enfocada en dereitos civís e políticos.	Mary Wollstonecraft (feminismo liberal), Emmeline Pankhurst (feminismo sufraguista), Susan B. Anthony (feminismo sufraguista), Sojourner Truth (feminismo abolicionista), Olimpia de Gouges (feminismo ilustrado).

Segunda Onda	Décadas de 1960-1980	Dereitos sexuais e reprodutivos, liberación sexual, e a conexión entre o persoal e o político.	Relación coa segunda vaga dos movementos sociais da época.	Simone de Beauvoir (feminismo existencialista), Betty Friedan (feminismo liberal), Gloria Steinem (feminismo radical), Kate Millett (feminismo radical), Audre Lorde (feminismo interseccional).
Terceira Onda	Década de 1990 en diante	Interseccionalidade, diversidade cultural, e cuestionamento das categorías universais de xénero.	Inclusión de cuestións raciais, étnicas e de orientación sexual.	bell hooks (feminismo interseccional), Judith Butler (feminismo postestruturalista), Kimberlé Crenshaw (feminismo interseccional), Patricia Hill Collins (feminismo negro), Angela Davis (feminismo marxista).
Cuarta Onda	Desde 2010 ata a actualidade	Activismo dixital, visibilización da violencia de xénero e feminismo inclusivo.	Uso de redes sociais e tecnoloxía para organizarse e sensibilizar.	Malala Yousafzai (feminismo educativo), Chimamanda Ngozi Adichie (feminismo literario), Tarana Burke (feminismo activista), Amarna Miller (feminismo dixital), Youtubers feministas (feminismo dixital).

Diferencias entre o feminismo da igualdade e o feminismo da diferenca

Feminismo da igualdade	Feminismo da diferenca
Busca la eliminación de las desigualdades legales, económicas y sociales entre hombres y mujeres. Aspira a la igualdad de derechos y oportunidades, eliminando barreras de género.	Resalta las diferencias biológicas, culturales y sociales como elementos distintivos.
Critica la inmanencia (limitación al ámbito doméstico) y promueve la trascendencia femenina.	Defiende la maternidad y otras experiencias femeninas como roles valiosos y no subordinados.

Tipos de feminismo:

Feminismo Liberal:

Busca a igualdade de dereitos e oportunidades dentro do sistema político e económico existente.

Exemplos: Mary Wollstonecraft, Betty Friedan, Malala Yousafzai, Concepción Arenal (España, Galicia), Clara Campoamor (España).

Feminismo Radical:

Propón a eliminación do patriarcado como estrutura fundamental de opresión.

Exemplos: Kate Millett, Andrea Dworkin, Monique Wittig,

Feminismo Socialista ou Marxista:

Analiza a conexión entre o capitalismo e a opresión de xénero.

Exemplos: Angela Davis, Dolores Ibárruri (España).

Ecofeminismo:

Relaciona a explotación da natureza coa opresión das mulleres.

Exemplos: Vandana Shiva, Françoise d'Eaubonne, Wangari Maathai, Alicia Puleo (España).

Feminismo Cultural:

Valora e reivindica as características e achegas propias das mulleres.

Exemplos: Carol Gilligan, Adrienne Rich, Luce Irigaray, Carmen Martín Gaité (España), Emilia Pardo Bazán (España, Galicia).

Feminismo Interseccional:

Analiza como o xénero interactúa con raza, clase, orientación sexual e outras formas de opresión.

Exemplos: Kimberlé Crenshaw, Audre Lorde, Simone de Beauvoir (Francia)

Feminismo Negro:

Centra as experiencias das mulleres negras, resaltando a opresión interseccional.

Exemplos: Sojourner Truth, Patricia Hill Collins, Angela Davis, bell hooks, Audre Lorde.

Feminismo Postestructuralista ou Queer:

Cuestiona as categorías fixas de xénero e sexualidade.

Exemplos: Judith Butler, Paul B. Preciado (España)

Feminismo Descolonial:

Critica o eurocentrismo e reivindica as loitas femininas en contextos coloniais e postcoloniais.

Exemplos: María Lugones, Silvia Rivera Cusicanqui, Ochy Curiel, Julieta Paredes, Rita Segato.

Feminismo Dixital:

Emprega as tecnoloxías e redes sociais para sensibilizar e mobilizar contra a violencia de

xénero.

Exemplos: Tarana Burke (fundadora do movemento #MeToo)

6. Conclusión

Simone de Beauvoir estableceu as bases filosóficas e políticas para a loita pola igualdade de xénero. A súa crítica ao androcentrismo e a defensa da independencia feminina seguen sendo pilares fundamentais nos movementos feministas contemporáneos. A igualdade, segundo Beauvoir, implica recoñecer e respectar as diferenzas, sen que estas supoñan unha subordinación.

Vocabulario:

1. Inmanencia

- Estado de estar confinado ás actividades internas, do corpo ou domésticas ao ámbito privado. A muller pechada en si mesma, non é soberana da súa vida. A inmanencia é unha condición imposta ás mulleres pola sociedade patriarcal, limitándoas a roles subalternos e impedíndolles alcanzar a transcendencia. É unha forma de opresión.

2. Transcendencia

- Superación das limitacións impostas pola sociedade, exercendo liberdade para perseguir obxectivos, valores e proxectos persoais, actividade, creatividade, proxección de futuro. Para Beauvoir, a transcendencia é un dereito humano

fundamental que permite ás mulleres realizarse plenamente como seres humanos, igual que os homes.

3. “Non se nace muller, chégase a selo”

- Afirmación central de Beauvoir que destaca que a feminidade non é unha esencia natural nin biolóxica, senón unha construción social, roles impostos segundo o ideal patriarcal.

4. O outro Outredade

- Concepto existencialista e fenomenolóxico que refire á alteridade ou á diferenciación entre o "eu" e o "outro". As mulleres son historicamente definidas como o "Outro" fronte ao home, considerado o suxeito universal e normativo. Esta posición subordinada perpetúa a desigualdade. En Simone de Beauvoir, a **otredade** refírese á forma na que a muller foi historicamente definida como "**o Outro**" en relación ao home, considerado o suxeito universal. Esta posición subordina á muller, reducindo a súa autonomía e converténdoa nun ser dependente e obxectificado. Beauvoir analiza como o patriarcado consolida esta alteridade mediante roles e estruturas sociais que limitan a liberdade feminina. Propón que as mulleres deben recoñecer a súa liberdade, superar as imposicións culturais e asumirse como suxeitos autónomos para romper co sistema de dominación.

5. Mala fe (ou autoengano) Construcción social do xénero

- Concepto existencialista desenvolvido por Sartre e adoptado por Beauvoir que describe o acto de negar a propia liberdade ou responsabilidade para evitar enfrontarse á realidade. A mala fe pode levar ás mulleres a aceptar a súa subordinación como algo natural ou inevitable, sen cuestionar as estruturas de poder.

6. Androcentrismo

- Perspectiva cultural e social que sitúa o home como centro e medida de todas as cousas. Críticase no *Segundo Sexo* por ser a base da opresión das mulleres, xa que relega as súas experiencias e contribucións a un segundo plano.

7. Dualismo natureza/cultura

- Distinción entre o que se considera innato (natureza) e o que se aprende ou constrúe (cultura). A sociedade tende a asociar ás mulleres coa natureza (materiais, biolóxicas) e aos homes coa cultura (creación, intelecto). Este dualismo limita as posibilidades de transcendencia feminina.

8. Existencia precede á esencia

- Principio fundamental do existencialismo que sostén que os seres humanos non teñen unha esencia predeterminada, senón que constrúen a súa identidade a través das súas accións e decisións. Este principio é clave para desmontar a idea de que as mulleres teñen un destino fixo ou unha esencia feminina inmutable.

9. Situación

- Contexto particular no que unha persoa vive, que inclúe factores sociais, históricos e culturais que afectan as súas eleccións e accións. As mulleres están atrapadas nunha "situación" que lles impide exercer a súa liberdade plena, pero é posible transformar esta situación a través da loita colectiva.

10. Liberdade

- Capacidade humana de elixir e definir o propio destino, a pesar das limitacións externas. A liberdade é central no existencialismo e na súa filosofía feminista. Beauvoir defende que as mulleres deben superar as estruturas opresivas que lles negan esta liberdade.

11. Corpo vivido

- Concepto existencialista que refire ao corpo non como un obxecto biolóxico, senón como unha realidade vivida e experimentada. O corpo das mulleres é reducido a unha función reprodutiva e sexual no patriarcado, negándolle outras formas de expresión e significado.

O corpo en Beauvoir:

1. O corpo como situación:

- Para Beauvoir, o corpo non é simplemente un obxecto biolóxico, senón unha "situación" a través da cal vivimos e nos relacionamos co mundo.
- A experiencia do corpo está profundamente influenciada pola sociedade e a cultura, que asignan significados e roles específicos ao corpo feminino.

2. O corpo como instrumento de opresión:

- A sociedade patriarcal reduce o corpo feminino a un obxecto sexual, de reprodución ou servizo, o que contribúe á subordinación da muller.
- As mulleres son educadas para vivir os seus corpos como unha carga ou limitación, en lugar de como unha fonte de liberdade e poder.

3. O corpo e a alienación:

- As mulleres frecuentemente viven os seus corpos desde a mirada externa, interiorizando as expectativas sociais sobre beleza, maternidade ou sexualidade.
- Isto xera unha alienación, xa que a muller se percibe a través das normas impostas, máis que como suxeito autónomo.

4. A superación da alienación:

- Beauvoir afirma que as mulleres deben reapropiarse dos seus corpos, recoñecendo a súa liberdade e transcendencia.
- Isto implica romper coas concepcións culturais que limitan o corpo a un rol pasivo e reivindicalo como un medio para actuar e construír a propia existencia.

En resumo, o corpo, en Beauvoir, é unha dimensión existencial que reflicte as estruturas de opresión, pero tamén é un punto de partida para a emancipación e a reconquista da liberdade feminina.

12. O Segundo Sexo

- Termo que refire á posición histórica e social subordinada das mulleres en relación aos homes, que son considerados o "primeiro sexo". Este concepto é central na obra homónima de Beauvoir e sintetiza a súa análise sobre a opresión sistemática das mulleres.

13. Para si

En Simone de Beauvoir, o concepto de **"para si"** fai referencia á conciencia e liberdade do suxeito para determinar a súa propia existencia, en contraste co **"en si"**, que representa os obxectos ou seres **pasivos**, sen conciencia.

No contexto feminista, Beauvoir explica que as mulleres foron **historicamente reducidas a "en si"**, **obxectificadas** e definidas como "o Outro" fronte ao home, que é o suxeito absoluto. O reto das mulleres é transcender esta posición, asumindo a súa liberdade e converténdose en suxeitos "para si", capaces de construír unha vida autónoma e auténtica, loitando contra as estruturas opresivas.

Algunhas representantes que fixeron ou están a facer moito polos movementos feministas son:

Kate Millett: é unha escritora estadounidense e activista coñecida polo seu libro *Política Sexual*, publicado en 1970. Nel expón que o patriarcado e os papeis e posicións sociais non derivan da natureza humana, senón que a súa orixe sería histórico e cultural.

Phumzile Mlambo-Ngcuka: foi vicepresidenta de Sudáfrica desde 2005 ata 2008, e ata o de agora é a muller que ocupou un posto de máis rango na historia do seu país. En 2013 foi nomeada directora executiva da Entidade das Nacións Unidas para a Igualdade de Xénero e Empoderamento das Mujeres (ONU Mujeres), organismo desde o que loita pola igualdade de xénero.

Germaine Greer: é unha académica e locutora australiana coñecida por ser unha das representantes máis coñecidas do feminismo actual. O seu libro *A muller eunuco* foi todo un éxito durante a década de 1970 e conta a súa propia experiencia sobre a homosexualidade, a violación, o aborto e a infertilidade. Greer defende que os roles sexuais son creacións sociais que non dependen da bioloxía.

A «civilización» patriarcal reprime e redirecciona a ambos os sexos, actuando con maior incisión nas nenas durante a infancia feminina e a puberdade, un eunuco feminino. As mozas deben reprimir os seus impulsos eróticos e descubrir a admiración e desprezo por ser obxectos sexuais que se converterán en muller-nai, tomando a maternidade como destino biolóxico, a muller que nega a súa propio eu, a auto negación convértea en submisa.

Amelia Valcárcel (Madrid 1950)

No seu libro *Feminismo no mundo global*, a filósofa española Amelia Valcárcel escribe:

«O feminismo é probablemente un dos maiores motores de cambio e a única estratexia investigadora e discursiva capaz de dar razón de como e por que se producen (...) **O**

feminismo, probablemente un dos maiores portadores de innovación social e moral, condúcenos agora da supervivencia á paridade (...) Seguimos na punta de lanza dun movemento mundial e irreversible por cuxa axenda cruzan agora boa parte das tensións civilizadoras».

Judith Butler (Cleveland 1956)

“O feminismo é un movemento para as mulleres, para os homes e para os que desbordan o xénero *normativo*”,

É unha das feministas de referencia na filosofía actual e unha das grandes teóricas feministas do movemento queer. O seu libro *O xénero en disputa* e as súas ideas sobre o xénero e o sexo construídos e aprendidos, non marcados pola natureza, revolucionaron o pensamento feminista

Para Butler, o noso sexo, aquilo que supostamente nos define como homes ou mulleres, é unha construción social. O feito de ser un home ou unha muller non está determinado polo noso nacemento, senón que nos ensinaron a ser así. Aprendemos a ser homes ou mulleres nun contexto cultural e educativo que ten como norma a heterossexualidade. Esta catedrática do departamento de Literatura comparada na Universidade de California, Berkeley (Estados Unidos), expón unha crítica á teoría de que as identidades de xénero están marcadas pola natureza e son inmutables. Cuéstionase a idea de que haxa unha única forma de ser home/masculino e muller/feminino. Na súa opinión, o xénero e o sexo son construcións sociais.

Martha Nussbaum (Nova York 1947)

“As mulleres están peor alimentadas que os homes, teñen un nivel inferior de saúde, son máis vulnerables á violencia física e ao abuso sexual”, escribe a filósofa estadounidense Martha Nussbaum no seu libro *As mulleres e o desenvolvemento humano*.

“É moito menos probable que (as mulleres) estean alfabetizadas, e menos probable aínda que posúan educación profesional ou técnica. Se tentan acceder a un posto de traballo, deben enfrentarse a obstáculos maiores, incluíndo a intimidación por parte da familia ou do esposo, discriminación polo seu sexo no salario e acoso sexual no seu lugar de traballo. E todo iso sen ter recursos legais efectivos para defenderse”.

Nussbaum, defensora na súa obra dun feminismo universalista, presidiu o Comité para a Situación da Muller da Asociación Americana de Filosofía. As súas teorías baséanse na idea de que persoas que entenden de diferente forma o ben poden chegar a acordos sobre algúns principios éticos universais que sexan aplicables ante unha situación de desigualdade e inxustiza, prodúzase onde se produza. En 2012, Nussbaum recibiu o Premio Príncipe de Asturias de Ciencias Sociais, por ser «unha das voces máis innovadoras e influentes da filosofía actual», dixo o xurado, e por defender «unha concepción universal da dignidade humana e dos dereitos da muller para superar os límites do relativismo cultural».

TEXTOS PAU

BEAUVOIR (texto 1)

"(...) o que **define** dunha maneira singular a **situación** da muller é que, sendo como todo **ser humano** unha **liberdade autónoma**, descóbrese e escóllese nun mundo en que **os homes lle impoñen asumirse como a Outra**: preténdese **fixala como obxecto e conságrala á inmanencia**, xa que a súa **transcendencia** será permanentemente transcendida por outra consciencia esencial e soberana. O drama da muller é este conflito entre a reivindicación fundamental de todo suxeito, que se presenta sempre como o esencial, e as esixencias dunha **situación que a constitúe como inesencial**. Como se pode realizar un ser humano dentro da condición feminina? Que camiños lle están abertos? Cales conducen a unha rúa cega? Como atopar a independencia no seo da dependencia? Que circunstancias limitan a liberdade da muller e cales pode superar? Estas son as cuestións fundamentais que nos gustaría elucidar. Queremos dicir que, interesándonos nas oportunidades do individuo, non definiremos esas oportunidades en termos de felicidade, senón en termos de **liberdade**."

BEAUVOIR, S.: O segundo sexo vol. 1: "Os feitos e os mitos", Xerais, 2008, (pp:55-56). (trad. Marga Rguez. Marcuño, Revisión temático-filosófica África López Souto),

BEAUVOIR (texto 2)

O segundo sexo vol II: "A experiencia vivida",

"**Non se nace muller, chégase a selo**. Ningún destino biolóxico, psíquico, económico, define a imaxe que reviste a femia humana no seo da sociedade; é o conxunto da civilización o que elabora este **produto intermedio** entre o macho e o castrado que se cualifica de feminino. Só a mediación dos demais pode consituír a un individuo como **un Outro**. Namentres que a criatura exista só **para si**, non podería captarse como sexualmente diferenciada.

Entre as nenas e os nenos, **o corpo** é, en primeiro lugar, resplandor dunha subxectividade, o instrumento que efectúa a comprensión do mundo: eles apreheden o universo a través dos ollos, as mans, e non a través das partes sexuais."

BEAUVOIR, S.: O segundo sexo (vol II: "A experiencia vivida"), Xerais, 2010, (p.13). (trad. Marga Rguez. Marcuño, Revisión temático-filosófica África López Souto)

A liberdade como proxecto existencial: Para Beauvoir, o ser humano non ten unha esencia predefinida, senón que se constrúe a través das súas accións e decisións. Neste sentido, garantir oportunidades significa permitir que o individuo exerza a súa capacidade de elección e autodefinición, aínda que isto non leve directamente a unha vida de felicidade.

A crítica á idea de felicidade universal: Definir as oportunidades do individuo en termos de felicidade implicaría impor unha idea fixa ou normativa do que debería ser a felicidade, o que contradí a liberdade individual de cada persoa para determinar o que considera valioso.

A relación entre liberdade e responsabilidade: A liberdade, para Beauvoir, non é só un dereito abstracto, senón unha responsabilidade que implica asumir as consecuencias das nosas decisións e enfrontarnos á incerteza do futuro.

En esencia, Beauvoir pon o énfase na liberdade como o principio reitor que lle dá sentido á vida, xa que considera que unha existencia auténtica non pode ser ditada por ideais externos de felicidade, senón polo compromiso do individuo co seu propio proxecto vital.